

УДК 930.25(477):061.3

Ю. А. ПРИЛЕПШЕВА*

**УЧАСТЬ ДЕЛЕГАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ АРХІВІСТІВ
У X ЗАГАЛЬНІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ
ЄВРО-АЗІЙСЬКОГО РЕГІОНАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ МРА
ТА КОНСУЛЬТАТИВНОЇ РАДИ КЕРІВНИКІВ
АРХІВНИХ СЛУЖБ ДЕРЖАВ-УЧАСНИЦЬ СНД**

(28 жовтня – 1 листопада 2009 року)

Подається інформація про роботу X Загальної конференції Євро-азіатського регіонального відділення МРА та Консультативної ради керівників архівних служб держав-учасниць СНД, наукової конференції “Новітні технології у сфері забезпечення збереження архівних документів”.

Ключові слова: міжнародна конференція; співробітництво; електронні архіви; цифрові копії; діловодство; документообіг; виставка.

Спеціальне відділення для Євроазійського регіону в структурі Міжнародної ради архівів було створено за ініціативою держав-учасниць СНД. Рішення про створення ЄВРАЗІКИ прийнято на XIV сесії Генеральної асамблеї МРА в Севільї (Іспанія) 25 вересня 2000 р.

Головною метою регіонального відділення є встановлення, підтримка та розвиток зв'язків між національними архівними службами регіону, а також іншими установами та організаціями, зайнятими у сфері збереження, використання та управління архівними документами; підтримка заходів зі збереження та захисту архівної спадщини регіону; розширення доступу до архівів регіону, підготовка та розповсюдження інформаційних матеріалів про їх фонди; координація діяльності архівів регіону; покращення професійної підготовки архівістів регіону; організація наукових конференцій, семінарів, симпозиумів, інших зустрічей відповідної тематики, що представляє інтерес для регіону.

Структура ЄВРАЗІКИ складається з Загальної конференції, Виконавчого бюро та Секретаріату. За ініціативи членів відділення Виконавче бюро може створювати професійні органи (секції та комітети) за окремими напрямками діяльності архівів.

Загальна конференція приймає Статут відділення, визначає політику та основні напрямки діяльності ЄВРАЗІКИ. Вона також приймає рішення щодо проектів програм, які представлені на її розгляд Виконавчим бюро.

---

* *Прилепшева Юлія Анатоліївна* – кандидат історичних наук, начальник управління інформації та міжнародного співробітництва Держкомархіву.

Угоду про співробітництво в архівній сфері між Державним комітетом архівів України та Агентством “Узархів” при Кабінеті Міністрів Узбекистану підписали О. П. Гінзбург і А. Х. Абдуллаєв

За рекомендацією Виконавчого бюро Загальна конференція може запрошувати на свої засідання представників міжнародних організацій, державних та інших установ, приватних осіб у якості наглядачів. Наглядачі не мають права голосу.

ЄВРАЗІКА тісно співпрацює з МРА та її органами, Голова відділення відповідно до статуту МРА є членом Виконкому МРА.

З 2000 до 2008 року відділення очолював керівник Федерального архівного агентства Російської Федерації В. П. Козлов. За цей період було проведено 9 засідань Загальної конференції ЄВРАЗІКИ. У рамках засідань відбулися міжнародні наукові конференції “Правові проблеми архівної справи в Євроазійському регіоні” (Астана, Казахстан), “Інформаційні технології в архівній справі” (Мінськ, Білорусь), “Видавнича діяльність державних архівів у країнах-членах ЄВРАЗІКИ: стан, проблеми та перспективи” (Єреван, Вірменія), “Електронне діловодство та архіви” (Астана, Казахстан), проведено круглий стіл “Розвиток та удосконалення нормативно-правової бази архівної справи та систем документації” (Львів, Україна), інші. Розпочато роботу зі створення електронної бази даних “Архівне законодавство країн євроазійського регіону”, за ведення якої відповідає Всеросійський науково-дослідний інститут документознавства та архівної справи.

На ІХ Загальній конференції ЄВРАЗІКИ, що відбулася 5 червня 2008 р. в м. Москві (Російська Федерація) Головою регіонального відділення одноголосно обрано директора Національного архіву Вірменії А. С. Вірабяна.

2009 року прийнято рішення провести засідання X Загальної конференції Євро-Азійського регіонального відділення МРА, Консультативної ради керівників архівних служб держав-учасниць СНД у період з 28 жовтня по 1 листопада 2009 року в м. Єревані (Республіка Вірменія). Організатор – Національний архів Вірменії.

Голову Державного комітету архівів України О. П. Гінзбург, начальника управління Держкомархіву Ю. А. Прилепішеву та директорів держархівів Дніпропетровської та Полтавської областей Н. В. Киструську та Г. П. Білоус було запрошено взяти участь у згаданих міжнародних архівних заходах, а також у науковій конференції “Нові технології в сфері забезпечення збереження архівних документів”, що відбуватимуться в рамках 85-річчя архівної служби Вірменії.

29 жовтня 2009 р. відбулося відкриття X Загальної конференції Євро-Азійського регіонального відділення МРА та Консультативної ради керівників архівних служб держав-учасниць СНД. З вітальним словом до учасників міжнародних заходів звернувся Прем’єр-міністр Республіки Вірменія Т. Саркісян.

Керівники архівних служб країн членів ЄВРАЗІКИ та Консультативної ради інформували присутніх про стан розвитку архівної справи, зупинившись насамперед на питаннях комплектування, документаційного забезпечення управління та підготовці архівних кадрів.

О. П. Гінзбург, як керівник державної архівної служби України, у своїй доповіді приділила велику увагу проблемі забезпечення стабільного функціонування архівних установ України в умовах світової економічної кризи, зокрема вирішенню питання охорони архівних приміщень та додатковому фінансуванню архівів за рахунок позабюджетних коштів. У першому півріччі 2009 р. на спецрахунки архівних установ надійшло 1 млн. 315 тис. грн за надання платних послуг. Пріоритетним завданням українських архівістів є також робота з джерелами формування Національного архівного фонду. Нині на обліку в державних архівах та архівних відділах міськрад перебуває приблизно 41 тис. установ. Спеціального вищого навчального закладу, який би займався підготовкою архівних кадрів в Україні немає. Проте, система вузів, до учбових планів яких включено дисципліни архівознавчого та документознавчого напрямків, досить розгалужена. Це 19 вузів, які щорічно випускають близько 70 спеціалістів кваліфікації “історик-архівіст”, 10 вузів, що готують фахівців за спеціальністю “документознавство”, 6 технікумів, які готують молодих спеціалістів за спеціальністю “діловодство”. Забезпечення архівних установ України науковими кадрами здійснюють 4 вузи та Український науково-дослідний інститут архівної справи та діловодства (УНДІАСД) при Держкомархіві України. За період діяльності УНДІАСД відбувся захист 36 кандидатських дисертацій, серед яких 10 – захистили працівники архівної системи.

Позитивним є досвід архівних служб Республіки Білорусь та Республіки Казахстан, в яких на законодавчому рівні за архівними службами закріплено функції встановлення єдиних принципів організації діловодства та архівної справи, контроль за їх дотриманням не тільки в державних, а й у приватних організаціях.

Заступник Голови комітету інформації і архівів Міністерства культури Республіки Казахстан А. К. Айткалієв зупинився на положеннях, ухваленого у червні 2009 року Закону Республіки Казахстан “Про внесення змін та доповнень до окремих законодавчих актів Республіки Казахстан з питань документального забезпечення”. Його прийняття дозволило казахським архівістам встановити на загальнодержавному рівні єдині правила організації роботи з документами та управління документацією й архівами в державному та приватному секторах. Комітету інформації і архівів надано право розробки та затвердження типових правил документування та управління документацією в державних та недержавних організаціях, переліків типових документів, що створюються під час їхньої діяльності, а також здійснювати контроль за станом діловодства в державних організаціях та роботою у відомчих архівах. У зв’язку з цим Комітетом інформації та архівів направлено до Міністерства юстиції Республіки Казахстан пропозиції про внесення до Кодексу Республіки Казахстан про адміністративні правопорушення норм, які б встановлювали адміністративну відповідальність за правопорушення в сфері архівної справи.

У більшості республіканських органів державного управління, відзначив у своїй доповіді директор Департаменту з архівів та діловодства Міністерства юстиції Республіки Білорусь В. І. Адамушко, функціонує система електронного документообігу. Відповідно до Державної програми інформатизації Республіки Білорусь на 2003–2005 роки і на перспективу до 2010 року “Електронна Білорусь” Департамент розробив “Типові проектні рішення автоматизованої системи документообігу для державних органів”. З метою встановлення єдиних підходів до оформлення та архівного зберігання електронних документів Департамент затвердив Державний стандарт СТБ 1221–2000 “Документи електронні. Правила виконання, обігу та зберігання”, інструкції “По проведенню експертизи цінності та передачі електронних документів та інформаційних ресурсів на державне зберігання” та “Про періодичність створення архівних копій інформаційних ресурсів та порядок їх передачі на державне зберігання”. Питання регламентації документального забезпечення з адміністративних процедур відносно громадян, індивідуальних підприємців, юридичних осіб, що звертаються за здійсненням адміністративних процедур в державні органи, інші організації, закріплено в Інструкції “Про порядок ведення діловодства з адміністративних процедур в державних органах, інших організаціях”, яку також розроблено Департаментом. На території республіки державний надзор за до-

Відвідання учасниками міжнародних заходів Національного зібрання
Республіки Вірменія

триманням законодавства з архівної справи та діловодства здійснюють державні інспектори архівів та діловодства областей та м. Мінськ, які призначаються наказом директора Департаменту.

У новій редакції Закону “Про архіви” Латвійської Республіки, як зауважив Генеральний директор державних архівів Латвії В. Шталс, також передбачено збільшення контролюючих функцій архівної служби у справі дотримання єдиних принципів діловодства в установах та організаціях різної форми власності.

На робочих засіданнях розглянуто також питання підвищення кваліфікації спеціалістів-архівістів країн-членів ЄВРАЗІКИ на міжнародних семінарах, що організуються та проводяться щороку Всеросійським науково-дослідним інститутом документознавства та архівної справи, діяльності Інформаційного центру з архівної справи держав-учасниць СНД, сплати членських внесків до Міжнародної ради архівів і інші.

29 жовтня 2009 р. на виконання доручення Кабінету Міністрів України у рамках засідань X Загальної конференції ЄВРАЗІКИ відбулося урочисте підписання Угоди про співробітництво між Державним комітетом архівів України та Агентством “Узархів” при Кабінеті Міністрів Республіки Узбекистан. Від української сторони Угоду підписали Голова Державного комітету О. П. Гінзбург, від узбецької – Генеральний директор Агентства “Узархів” А. Х. Абдуллаєв.

Виконання зобов’язань за цією Угодою сприятиме поглибленню двосторонніх відносин між архівними установами України і Узбекистану, а саме, ознайомленню з культурною спадщиною та сучасними

досягненнями Узбекистану в архівній сфері, обміну професійним досвідом, взаємовигідному використанню документального та інтелектуального потенціалу, а також забезпеченню сприятливих умов для здійснення конкретних практичних заходів, спрямованих на зміцнення співробітництва обох держав у культурній та гуманітарній сферах. Особливу увагу сторонами приділено питанню виконання соціально-правових запитів громадян та установ обох держав.

Першим кроком у напрямку реалізації положень цієї Угоди стали домовленості А. Х. Абдуллаєва з директором Держархіву Полтавської області Г. П. Білоус щодо відвідання ним у наступному році Полтавської області з метою ознайомлення із практикою введення в діяльність архівних установ області системи управління якістю.

30 жовтня 2009 р. у приміщенні Національного архіву Вірменії відбулася міжнародна наукова конференція “Нові технології в сфері забезпечення збереження архівних документів”, на якій з доповіддю “Створення оптимальних умов збереження документів у пристосованих архівних приміщеннях: проблеми та шляхи їх вирішення” виступила директор Держархіву Полтавської області Г. П. Білоус, з доповіддю “Стан забезпечення збереження документів у східно-українських архівах за часів Незалежності” – директор Держархіву Дніпропетровської області Н. В. Киструська.

Велику увагу присутніх викликала доповідь Генерального директора Агентства “Узархів” при Кабінеті Міністрів Республіки Узбекистан А. Х. Абдуллаєва “Про досвід технічної модернізації архівів за проектом “Інформатизація центральних державних архівів Республіки Узбекистан”. У рамках постанови Президента Республіки Узбекистан “Про заходи щодо реконструкції центральних державних архівів Республіки Узбекистан та їх технічної модернізації із залученням гранту Уряду Республіки Корея” від 21 серпня 2008 року № 949 та з метою вивчення досвіду роботи архівів Кореї молоді спеціалісти Центрального державного архіву, Центрального державного архіву кінофотофонодокументів, Центрального державного архіву науково-технічної та медичної документації Узбекистану пройшли стажування в м. Сеулі. Навчання забезпечували спеціалісти “КОІСА” Агентства міжнародного співробітництва Кореї, а також компанії “Samsung Networks”. Практичні заняття проводилися на базі Національного архіву Кореї, оснащеного сучасними інформаційно-комунікативними технологіями з забезпечення збереження документів, реставраційними майстернями, лабораторіями з оцифрування та мікрофільмування документів, в роботі яких використовується понад 10 видів найсучаснішого обладнання. У рамках технічної модернізації центральних архівів Республіки Узбекистан передбачається створення єдиної системи управління архівними документами, яка включатиме їх реєстрацію та запис на електронні носії, забезпечення систематичного інтегрованого збереження документів,

що перебувають у різних репозитаріях, автоматизоване управління архівосховищами, пошук та надання доступу до документів. За станом на жовтень 2009 р. узбецькі колеги завершили етапи розробки та затвердження проектних робіт, перепідготовки та навчання спеціалістів (63 особи), поставки обладнання та техніки. Зараз тривають роботи з реконструкції будівель архівів та встановлення й монтажу обладнання.

У виступі викладача Історико-архівного інституту Російського державного гуманітарного університету Є. В. Старостіна “Забезпечення збереження об’єктів культурно-документальної спадщини: соціально-культурні аспекти” йшлося про правове забезпечення збереження історико-культурної спадщини в різних державах світу, зокрема в Росії. На його думку, в архівне законодавство Російської Федерації необхідно повернути поняття публічного документа, що забезпечить контроль за діяльністю установ та організацій у сфері збереження документів. Архів, як зазначив Є. В. Старостін – культурне явище, а архівознавство – інтернаціональна наука, яка передбачає вивчення світового досвіду.

Директор Білоруського науково-дослідного центру електронної документації В. Л. Носевич у своїй доповіді “Фонд цифрових копій та його роль у збереженні документальної спадщини” зупинився на роботі Фонду цифрових копій. Оцифровування (дігіталізація) документів підвищує ризик втрати оригіналів, що пояснюється зменшенням уваги до умов збереження оригіналів документів, оскільки вже існує кілька їхніх копій. Фонд цифрових копій створений для забезпечення збереження еталонного екземпляру копії, який не використовується в науково-дослідних цілях, а існує тільки для відновлення втрачених архівами цифрових копій документів фонду користування. Нині Фонд зберігає 291 тисячу файлів, 5,5 тисяч архівних справ, 34 тисячі фотодокументів в оцифрованому вигляді.

Того ж дня відбувся прийом учасників міжнародних заходів Віце-спікером Національного зібрання Республіки Вірменія А. Петросян, яка зауважила, що архіви – це пам’ять людства, оскільки документи, зосереджені в архівах, відображають розвиток світової цивілізації. Забезпечення збереження цієї пам’яті є головним обов’язком архівістів, тому неможливо проігнорувати ту визначну роль, яку відіграють архіви на сучасному етапі розвитку суспільства. Їх роль в інформаційному забезпеченні людства постійно зростає.

Під час консультацій з директором Національного архіву Вірменії А. С. Вірабяном та заступником директора С. С. Мірзоян досягнуто домовленостей узгодити наприкінці 2009 – на початку 2010 року комплекс спільних заходів у рамках Програми культурного співробітництва між Міністерством культури і туризму України і Міністерством культури і у справах молоді Вірменії на 2008–2012 рр., якою передбачено проведення Днів культури Вірменії в Україні і Днів культури України

у Вірменії, що сприятиме активізації культурного діалогу між обома державами.

Консультації, проведені із заступником Голови комітету інформації і архівів Міністерства культури Республіки Казахстан А. К. Айткалієвим дали змогу з'ясувати питання можливості підписання у 2010 р. нової редакції Угоди про співробітництво між державними архівними службами України та Республіки Казахстан.

Конструктивними та плідними були зустрічі у рамках міжнародних заходів із заступником керівника Федерального архівного агентства (Російська Федерація) В. П. Тарасовим та директором Департаменту з архівів та діловодства Міністерства юстиції Республіки Білорусь В. І. Адамушком, які підтримали пропозицію Голови Державного комітету О. П. Гінзбург опрацювати можливість організації та проведення членами ЄВРАЗІКІ у 2010 році у рамках 65-річчя Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 років низки спільних виставок фото- та архівних документів.

Члени делегації українських архівістів також взяли участь в урочистостях з нагоди святкування 85-річчя архівної служби Вірменії та відкритті тематичної виставки фото- та архівних документів.

Підсумком засідань X Загальної конференції Євро-Азійського регіонального відділення МРА та Консультативної ради керівників архівних служб держав-учасниць СНД стало прийняття рішення щодо проведення чергової XI Загальної конференції ЄВРАЗІКІ та Консультативної ради в м. Одесі (Україна) у червні (або вересні) 2010 року, що також відображено у плані роботи відділення на 2008–2011 роки. У рамках цих міжнародних заходів у наступному році вирішено провести міжнародні наукові конференції “Спільна архівна спадщина” та “Електронний документообіг та електронні архіви”.

Подается информация о работе X Общей конференции Евро-Азиатского регионального отделения МСА и Консультативного совета руководителей архивных служб государств-участников СНГ, научной конференции “Новейшие технологии в сфере обеспечения сохранности архивных документов”.

Ключевые слова: международная конференция; сотрудничество; электронные архивы; цифровые копии; делопроизводство; документооборот; выставка.

The article is devoted to X Universal Conference of Euro-Asian Regional Branch of MPA and the Advisory Council of heads of archival services of CIS countries, Scientific Conference “latest technologies in the field of safety of archival documents”.

Keywords: the Universal Conference; cooperation; electronic archives; digital copies; paperwork; an exhibition.